

GRZEGORZ LESZCZYŃSKI

## POSTĘPOWANIE W SPRAWIE PRZENIESIENIA PROBOSZCZA W ŚWIETLE KPK Z 1983 R.

Kodeks Prawa Kanonicznego z 1983 r., regulując kwestię procedury administracyjnej szczególnej, poprzestał na uwzględnieniu jedynie przepisów, które dotyczą usuwania lub przenoszenia proboszczów<sup>1</sup>. Wyodrębnienie tych dwóch procedur spośród siedmiu istniejących w Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1917 r. sugeruje, iż wynika to przede wszystkim z doniosłej roli, jaką w życiu wspólnoty kościelnej ma do spełnienia proboszcz, oraz z faktu stałości jego urzędu<sup>2</sup>. Ta szczególna rola, z konieczności ukierunkowana na potrzeby duchowe wiernych, wymaga od niego pełnego zaangażowania oraz dbałości o funkcjonowanie wspólnoty, określanej mianem parafii. Wynika to jasno z normy zawartej w kan. 1752 KPK, w której zbawienie dusz zostało wyraźnie ukazane jako najwyższe prawo Kościoła<sup>3</sup>. Czy jednak procedura dotycząca przenoszenia proboszczów, podobnie jak to jest w przypadku procedury usuwania proboszczów, ma na celu wyeliminowanie sytuacji, w których określone nadużycia ze strony proboszcza mogłyby pozbawić wiernych dóbr duchowych, do których mają prawo<sup>4</sup>, czy raczej celem nadrzędnym jest dobro dusz i nie idzie tutaj o zaradzenie sytuacji kryzysowej, jak można by sądzić. Dlatego zanim przedstawię po krótku procedurę przeniesienia proboszcza,

---

Ks. prof. dr hab. GRZEGORZ LESZCZYŃSKI – kierownik Zakładu Metodologii Prawoznawstwa i Badań Interdyscyplinarnych na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego, ul. Kopcińskiego 8/12, 90-232 Łódź; e-mail: [gleszczyński@wpia.uni.lodz.pl](mailto:gleszczyński@wpia.uni.lodz.pl). ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4189-5165>.

<sup>1</sup> Por. kan. 1389-1400 KKKW.

<sup>2</sup> Por. kan. 522 KPK.

<sup>3</sup> Kan. 1752 brzmi: „In causis translationis applicentur praescripta canonis 1747, servata aequitate canonica et prae oculis habita salute animarum, quae in Ecclesia suprema semper lex esse debet”.

<sup>4</sup> Por. kan. 1740 KPK.

postaram się skoncentrować na przyczynach, które mogą stać u podstaw postępowania przeniesienia proboszcza.

## 1. PODMIOTY POSTĘPOWANIA

W postępowaniu dotyczącym przenoszenia proboszcza można wyróżnić dwa określone podmioty. Podmiotem czynnym jest organ kompetentny do przeprowadzenia procedury i wydania decyzji, podmiotem biernym zaś proboszcz, który tejże procedurze podlega, a w jej konsekwencji również skutkom, które ona wywołuje.

### 1.1. Proboszcz

Proboszcz, zgodnie z normą zawartą w kan. 519 KPK, jest własnym pasterzem zleconej sobie parafii, podejmującym pasterską troskę o powierzona mu wspólnotę pod władzą biskupa diecezjalnego. Powołany jest do uczestnictwa w posłudze Chrystusa, ażeby dla tejże wspólnoty wykonywał zadania nauczania, uświęcania i kierowania przy współpracy także innych prezbiterów i diakonów oraz niosących pomoc wiernych świeckich, zgodnie z przepisami prawa. W myśl prawa proboszczem może zostać ktoś, kto przyjął święcenia prezbiteratu, odznacza się zdrową nauką i dobrymi obyczajami, gorliwością pasterską oraz innymi cnotami, a także ma przymioty wymagane prawem powszechnym i partykularnym do kierowania parafią, o którą chodzi<sup>5</sup>. W myśl normy zawartej w kan. 522 KPK, proboszcz winien cieszyć się stałością<sup>6</sup>. Jest on mianowany na czas nieokreślony, może też być mianowany na czas określony, jednak tylko wtedy, gdy zezwala na to dekret Konferencji Episkopatu. Kwestia dotycząca stałości urzędu proboszcza wydaje się szczególnie interesująca dla podjętej tematyki<sup>7</sup>. Jak bowiem sugeruje A. Celeghin, rozróżnienie dokonane przez Kodeks jest tak naprawdę powrotem do praktyki podziału proboszczów na tych, którzy byli usuwalni i tych nieusuwalnych, a zatem jest odejściem od przepisu zawartego w Dekrecie o pasterskich zadaniach biskupów w Kościele znoszącego instytucje proboszczów nieusu-

<sup>5</sup> Por. kan. 521 KPK.

<sup>6</sup> Kan. 522 brzmi: „Parochus stabilitate gaudeat oportet ideoque ad tempus indefinitum nominetur; ad certum tempu tantum ab Episcopo dioecesano nominari potest, si id ab Episcoporum conferentia per decretum admissum fuerit”.

<sup>7</sup> Por. A.A. MOLITIERNO, *A Historical-Juridical Study of the Stability of the Pastoral Office*, Roma: Pontificia Università Lateranense 1966, s. 58.

wałnych<sup>8</sup>. Co więcej, jak sugeruje autor, powstaje wątpliwość, czy w przypadku proboszczów mianowanych jedynie *ad tempus* można mówić o stałości urzędu proboszcza? Zdaniem tego autora stałość proboszcza nie jest zatem związana z urzędem, ale z jego statusem, określonym w nominacji na czas nieokreślony czy też określony. Warto w tym miejscu zauważyć, że niezależnie od charakteru stałości urzędu proboszcza procedura administracyjna dotycząca jego przeniesienia może być zastosowana w obydwu przypadkach, jeśli zachodzą ku temu określone przesłanki<sup>9</sup>.

Procedura dotycząca przeniesienia proboszcza dotyczy tych wszystkich, którzy są własnymi pasterzami zleconej im parafii, podejmującymi pasterską troskę o powierzoną im wspólnotę pod władzą biskupa diecezjalnego. To samo należy zauważyć w odniesieniu do tych wszystkich, którzy spełniają obowiązki proboszczowskie na parafii tymczasowej, o której mowa w kan. 516 § 1 KPK<sup>10</sup>.

Procedurze tej podlega zatem każdy proboszcz niezależnie od wieku, a więc nawet wtedy, gdy ukończył już przewidziany prawem wiek 75 lat, po upływie którego prawodawca w normie zawartej w kan. 538 § 3 prosi proboszcza o złożenie urzędu. Wynika to jasno z odpowiedzi Papieskiej Komisji do spraw Interpretacji Dekretów Soboru Watykańskiego II z dnia 7 lipca 1978 r.<sup>11</sup> Procedurze, o której mowa, podlega również każdy proboszcz, który nie będąc inkardynowanym do danej diecezji, pełni w niej przez określony czas posługę duszpasterską<sup>12</sup>.

Zgodnie z normą zawartą w kan. 1742 § 2 KPK, nie stanowią podmiotu procedury przeniesienia proboszcza proboszczowie, którzy są członkami instytutu zakonnego lub stowarzyszenia życia apostołskiego, gdyż ci, w myśl

<sup>8</sup> SOBÓR WATYKAŃSKI II, *Dekret o pasterskich zadaniach biskupów w Kościele*, [w:] *Konstytucje, dekryty, deklaracje*, Poznań: Pallottinum 1967, p. 31, s. 248. Czytamy tutaj: „Proboszczom natomiast niech we własnych parafiach przysługuje taka stałość na stanowisku, jakiej wymaga dobro dusz. Dlatego po uchyleniu różnicy między proboszczami nieusuwalnymi a usuwalnymi trzeba zrewidować i uprościć sposób postępowania w przenoszeniu i usuwaniu proboszczów, ażeby biskup mógł, przy zachowaniu naturalnej i kanonicznej sprawiedliwości, zarządzić stosownie potrzebom dobra dusz”.

<sup>9</sup> A. CELEGHIN, *Il trasferimento e la rimozione dei parroci*, [w:] *I giudizi nella Chiesa. Processi e procedure speciali*, Milano: Glossa 1999, s. 125-129.

<sup>10</sup> Kan. 516 § 1 KPK: „Nisi alid iure caveatur, paroeciae aequiparatur quasi-paroecia, quae est certa in Ecclesia particulari communitas christifidelium, sacerdoti uti pastori proprio commissa, ob. Peculiararia adiuncta in paroeciam nondum erecta”.

<sup>11</sup> Por. PONTIFICIA COMMISSIO DECRETIS CONSILII VATICANI II INTERPRETANDIS, *Responsum*, 7 Julii 1978, AAS 70 (1978), s. 534.

<sup>12</sup> Por. P. PAVANELLO, *I presbiteri «fidei donum» speciale manifestazione della comunione delle Chiese particolari tra loro e con la Chiesa universale*, „Quaderni di diritto ecclesiale” 9 (1996), s. 35-57.

kan. 682 § 2 KPK<sup>13</sup>, mogą być odwołani *ad nutum*, czyli według uznania przez biskupa diecezjalnego, po powiadomieniu przełożonego zakonnego, jak i przez przełożonego, po powiadomieniu nadającego, bez wymaganej zgody drugiego<sup>14</sup>.

Podmiotem procedury, o której mowa, nie może być też administrator parafii, na co wskazuje kan. 539-540 KPK. Jakkolwiek bowiem wypełnia on obowiązki proboszczowskie, jego status prawny jest inny. Ponadto biskup diecezjalny, zgodnie z kan. 540 § 1 KPK, w odniesieniu do praw i obowiązków administratora parafii może postanowić inaczej. Stąd zastosowanie tej procedury w stosunku do administratora parafii nie jest możliwe<sup>15</sup>.

Zgodnie z normą zawartą w kan. 517 § 1, gdzie domagają się tego okoliczności, piecza pasterska o parafię lub kilka parafii może być powierzona kilku kapłanom, z tym że jeden z nich pełni funkcję moderatora, będąc odpowiedzialnym za kierowanie parafią przed biskupem. W tym miejscu powstaje zatem pytanie: czy procedura ta może być zastosowana do moderatora, jak i do innych kapłanów, o których mowa w kan. 517 § 1 KPK?<sup>16</sup> W odniesieniu do kapłanów niepełniących funkcji moderatora, kwestia wydaje się w miarę jednoznaczna, choć nie ma tu zgodności autorów. Skoro jednak nie zarządzają oni parafią, wydaje się, iż ich status prawny nie może być przyrównany do statusu proboszcza, a zatem i procedura, która dotyczy wyłącznie proboszczów, nie może być w stosunku do nich zastosowana. O wiele bardziej dyskusyjną kwestią jest natomiast możliwość zastosowania procedur w odniesieniu do moderatora, o którym mowa w kan. 517 § 1 KPK, zwłaszcza że moderator często przez różnych autorów nazywany jest proboszczem *sui generis*.

Bezspornie procedura dotycząca przeniesienia proboszcza może być zastosowana w odniesieniu do kapłana wskazanego w kan. 517 § 2 KPK, który posiadając władzę i uprawnienia proboszczowskie, kieruje działalnością pasterską parafii, w której na skutek braku kapłanów obowiązki duszpaster-

---

<sup>13</sup> Kan. 682 § 2 KPK: „Religiosus ab officio commisso amoveri potest ad nutum sive autoritatis committentis, monito Superiore religioso, sive Superioris, monito committente, non requisito alterius consensu”.

<sup>14</sup> Por. *Commento al Codice di Diritto Canonico*, a cura di P.V. Pinto, Città del Vaticano: Libreria Editrice Vaticana 2001, s. 1012.

<sup>15</sup> Por. Z. GROCHOLEWSKI, *Trasferimento e rimozione del parroco*, [w:] *La parrocchia*, Città del Vaticano: Libreria Editrice Vaticana 1997, s. 209-210.

<sup>16</sup> Kan. 517 § 1: „Ubi adiuncta id requirant, paroeciaae aut diversarum Samul paroeciarum cura pastoralis committi potest pluribus in solidum sacerdotibus, ea tamen lege, ut eorundem unus curae pastoralis exercendae sit moderator, qui nempe actionem coniunctam dirigat atque eadem coram Episcopo respondeat”.

skie wypełnia mianowany przez biskupa diecezjalnego diakon, osoba niemająca święceń lub jakaś wspólnota osób.

Procedura ta dotyczy również kapelanów wojskowych, którzy na podstawie konstytucji apostolskiej Jana Pawła II *Spirituali militum curae* z 21 kwietnia 1986 r. cieszą się prawami i dotyczą ich obowiązki proboszcza, choć trzeba przyznać, że w tej kwestii prawo partykularne może stanowić inaczej<sup>17</sup>, kapelanów imigrantów prowadzących misję *sui iuris*<sup>18</sup>, oraz misjonarzy zarządzających parafią lub parafią tymczasową, o ile w konkretnym przypadku nie wyklucza tego Kongregacja ds. Ewangelizowania Narodów<sup>19</sup>.

## 1.2. Organ kompetentny

Kodeks Prawa Kanonicznego z 1983 r. w kan. 1748 osobą kompetentną do wszczęcia procedury, o której mowa, czyni biskupa diecezjalnego<sup>20</sup>. Pod pojęciem biskupa diecezjalnego należy rozumieć również tych wszystkich, którzy na mocy kan. 381 § 2 są z nim zrównani w prawie, a więc będących zwierzchnikami wspólnot wiernych, o których w kan. 368. Mowa zatem o prałacie terytorialnym, opacie terytorialnym, wikariuszu apostolskim, prefekcie apostolskim oraz administratorze administratury apostolskiej erygowanej na stałe<sup>21</sup>. Ponadto, władzę taką mają także, o ile nie przewidziano inaczej w prawie partykularnym, ordynariusz wojskowy oraz przełożony misji *sui iuris*<sup>22</sup>.

Organem kompetentnym do przeprowadzenia procedury przeniesienia proboszcza nie jest natomiast z zasady administrator diecezji, chyba że wakat diecezji wydłuży się ponad rok.

## 2. PRZYCZYNY PRZENIESIENIA PROBOSZCZA

Dawne prawo kanoniczne kierowało się zasadą *officium est propter beneficium*, a zatem przeniesienie proboszcza było możliwe jedynie ze względu na potrzebę i konieczność Kościoła. Podobnie w Kodeksie Prawa Kanonicznego

<sup>17</sup> Por. JOANNES PAULUS II, *Constitutio Apostolica Spirituali militum curae*, 21.04.1986, AAS 78 (1986), s. 481-486.

<sup>18</sup> Por. C.J. SCICLUNA, *La parrocchia personale e la missione con cura di anime affidate ai religiosi*, „Informationes SCRIS” 15 (1989), s. 258-273.

<sup>19</sup> Por. Z. GROCHOLEWSKI, *Trasferimento e rimozione*, s. 207-208.

<sup>20</sup> Kan. 1748: „Si bonum animarum vel Ecclesiae necessitas aut utilitas postulat, ut parochu a sua, quam utiliter regit, ad aliam paroeciam aut ad aliud officium transferatur, Episcopus eidem translationem scripto proponat ac suadeat ut pro Dei atque animarum amore consentiat”.

<sup>21</sup> Por. kan. 368 KPK.

<sup>22</sup> Por. Z. GROCHOLEWSKI, *Trasferimento e rimozione*, s. 207-208.

z 1917 r.<sup>23</sup> przenoszenie proboszczów nieusuwalnych zastrzeżone było Stolicy Apostolskiej, zaś przeniesienia proboszcza usuwalnego mógł dokonać biskup diecezji, ale jeśli była to parafia gorsza od tej, którą dany proboszcz aktualnie zajmował, konieczna była zgoda Stolicy Apostolskiej. Motywem działania biskupa mogło być jedynie dobro wiernych parafii, na którą proboszcz miał być przeniesiony<sup>24</sup>. Nowy Kodeks Prawa Kanonicznego podaje jedną procedurę przeniesienia proboszczów, nie dokonując żadnych podziałów, gdyż instytucja proboszcza nieusuwalnego została zniesiona przez Sobór Watykański II<sup>25</sup>. Procedura dotycząca przeniesienia proboszcza z jednej parafii na inną została zawarta w kan. 1748-1752 KPK. W tym miejscu należy zauważyć, że kwestia ta nie dotyczy karnego przeniesienia na inny urząd, o którym w kan. 1336 § 1, 4° KPK, ale dokonuje się na drodze procedury administracyjnej na mocy dekretu wydanego przez kompetentną władzę.

Zgodnie z kan. 1748 KPK motywem przeniesienia proboszcza może być albo dobro dusz, albo potrzeba lub pożytek Kościoła<sup>26</sup>. Oznacza to, że w przeciwieństwie do motywów, jakie mogą skłonić biskupa diecezji do usunięcia proboszcza, skoncentrowanych wokół szkodliwości jego działania w parafii, którą kierował, w tym przypadku uwaga prawodawcy skupia się wokół motywów dotyczących nowej parafii lub innego urzędu, który biskup może mu powierzyć. Tenże kan. 1748 KPK wskazuje bowiem, że proboszcz, który ma być przeniesiony, owocnie kierował parafią, z której ma zostać przeniesiony. Autor zauważa, że biskup diecezji, który podejmuje procedurę przeniesienia proboszcza, winien pamiętać o tym, że przyczyny różnią się od tych, które mogą skłonić biskupa diecezji do podjęcia procedury usunięcia proboszcza z urzędu. Czym innym jest bowiem szkodliwość działania proboszcza, a ta może być podstawą wszczęcia procedury jego usunięcia z urzędu, czym innym zaś pozytywne jego działanie, które staje się dla biskupa motywem przeniesienia go na inną parafię. W obu przypadkach w zasadzie idzie o dobro dusz, z tym że konkretne przyczyny działania biskupa diecezji mają zupełnie odmienny charakter<sup>27</sup>.

<sup>23</sup> Por. kan. 2162-2167 CIC.

<sup>24</sup> Por. J. KRUKOWSKI, *Administracja w Kościele. Zarys kościelnego prawa administracyjnego*, Lublin: Wydawnictwo KUL 1985, s. 172.

<sup>25</sup> *Dekret o pasterskich zadaniach biskupów w Kościele*, p. 31.

<sup>26</sup> Kan. 1748 KPK: „Si bonum animarum vel Ecclesiae necessitas aut utilitas postulet, ut parochu a sua, Guam utiliter regit, ad aliam parociam aut ad aliud officium transferatur. Episcopus eidem translationem scripto proponat ac suadeat ut pro Dei atque animarum amore consentiat”.

<sup>27</sup> Por. A. LAURO, *I procedimenti per la rimozione e il trasferimento dei parroci*, [w:] *I procedimenti speciali nel diritto canonico*, Città del Vaticano: Libreria Editrice Vaticana 1992, s. 303.

Rozróżnienie między przyczynami, które winny skłonić biskupa do usunięcia proboszcza a tymi, które powodują jedynie jego przeniesienie, jest niezwykle istotne. Zdarza się bowiem, że czasami biskupi stosując procedurę dotyczącą przeniesienia proboszcza opierają się na przesłankach, które mogą wyłącznie stanowić podstawę usunięcia proboszcza z parafii. W takich przypadkach mamy do czynienia, jak słusznie zauważa A. Celeghin, z naruszeniem prawa *in discernendo* lub *in procedendo*<sup>28</sup>. Zdaniem bowiem Z. Grocholewskiego, wybór procedury przeniesienia zamiast tej dotyczącej usunięcia dokonywany jest świadomie w celu uniknięcia procedury bardziej skomplikowanej, czyli usunięcia proboszcza, w szczególności zaś uniknięcia konieczności przedstawiania dokumentów i dowodów świadczących o szkodliwości lub nieskuteczności posługiwania proboszcza. Wybór ten może być też konsekwencją braku zrozumienia różnic, jakie istnieją w odniesieniu do konkretnych przyczyn i procedur, zwłaszcza że każda z nich zawiera również elementy wspólne. Co należy podkreślić, zarówno Kongregacja ds. Duchowieństwa, jak i Sygnatura Apostolska odmawia uznania dekretu przenoszącego proboszcza, kiedy opiera się on na przyczynach stanowiących podstawę jego usunięcia<sup>29</sup>.

Motywy, o których mowa, koncentrują się wokół dobra dusz lub potrzeby i pożytku Kościoła. Kodeks Prawa Kanonicznego z 1917 r. jako motyw przeniesienia proboszcza wskazywał wyłącznie dobro dusz<sup>30</sup>. Rozszerzenie motywów przeniesienia proboszcza w nowym Kodeksie wynika z faktu, że stary Kodeks przewidywał jedynie możliwość przeniesienia proboszcza na inną parafię, zaś nowy Kodeks mówi również o przeniesieniu proboszcza na inny urząd. Głównym motywem, jak zauważa Z. Grocholewski, pozostaje zatem dobro dusz, mając na względzie parafię lub urząd, na który biskup postanawia przenieść proboszcza. Jakkolwiek potrzeba Kościoła i pożytek Kościoła są kategoriami różnymi od siebie, gdyż ten pierwszy suponuje konieczność z racji obiektywnych, ten drugi zaś potrzebę wynikającą również z racji obiektywnych, to jednak obie te kategorie należy rozpatrywać zawsze w kontekście dobra dusz jako motywu nadrzędnego. Autor podkreśla różnicę istniejącą między koniecznością a użytecznością przeniesienia proboszcza.

<sup>28</sup> Por. A. CELEGHIN, *Il trasferimento e la rimozione*, s. 144.

<sup>29</sup> Por. Z. GROCHOLEWSKI, *Trasferimento e rimozione*, s. 246. Autor podkreśla, że procedury usunięcia i przeniesienia proboszcza mają kilka elementów wspólnych, które mogą zatrzeć różnicę, jaka między nimi istnieje. Są to: dobro dusz jako nadrzędny motyw działania biskupa w obu przypadkach; obowiązek troski biskupa o usuniętego lub przeniesionego kapłana, wyrażający się powierzeniem innego urzędu lub przeniesieniem w stan spoczynku; przeniesienie może dotyczyć parafii mniejszej lub urzędu niższego, co sugeruje pewien element kary.

<sup>30</sup> Por. kan. 2162 CIC.

I podaje przykład. Jeśli biskup diecezji, widząc konieczność mianowania nowego wikariusza sądowego, musiałby mianować na ten urząd określonego proboszcza, gdyż ten jako jedyny w diecezji spełniałby warunek stopnia naukowego z dziedziny prawa kanonicznego, wtedy przeniesienie proboszcza odbywa się zgodnie z zasadą konieczności Kościoła. Jeśli natomiast na ten urząd mogłoby być mianowanych kilku kapłanów mających odpowiednie kompetencje, ale zdaniem biskupa diecezji określony proboszcz jest najbardziej kompetentny czy też odpowiedni z innych racji, wtedy przeniesienie dokonuje się zgodnie z zasadą użyteczności Kościoła<sup>31</sup>.

Z punktu widzenia obiektywnego przeniesienie proboszcza nie zawsze musi oznaczać przeniesienie na urząd wyższy lub na parafię większą czy bardziej znaczącą od tej, którą do tej pory kierował. Właśnie dobro dusz lub pożytek czy też potrzeba Kościoła uzasadniają przeniesienie na parafię mniejszą lub urząd niższy, który jednak z racji obiektywnych czy subiektywnych, biorąc pod uwagę dobro dusz, może być powierzony danemu proboszczowi.

Należy w tym miejscu zauważyć, że biskup może dokonać przeniesienia proboszcza na parafię lub urząd jedynie wakujący. Oznacza to, że w sytuacji, w której nie ma wakatu parafii lub urzędu, o którym mowa, biskup winien, zanim wyda dekret przeniesienia proboszcza, sprawić, aby parafia ta czy też urząd stał się wakujący, chyba że osoba pełniąca tenże urząd była mianowana na czas określony<sup>32</sup>.

### 3. PROCEDURA

Procedura przeniesienia proboszcza z parafii zawiera kilka istotnych etapów. Są nimi: propozycja przeniesienia proboszcza, odpowiedź proboszcza na skierowaną do niego propozycję, ponowne wezwanie biskupa skierowane do proboszcza, dekret przeniesienia wydany przez biskupa diecezji.

#### 3.1. Propozycja przeniesienia proboszcza

W procedurze dotyczącej usunięcia proboszcza z parafii postępowanie wstępne ma na celu stwierdzenie, czy istnieje przyczyna, o której mowa w kan. 1740 KPK, a zatem czy posługiwanie proboszcza jest szkodliwe lub przynajmniej nieskuteczne. W procedurze przeniesienia proboszcza nie ma

<sup>31</sup> Por. Z. GROCHOLEWSKI, *Trasferimento e rimozione*, s. 218-219.

<sup>32</sup> Por. A. CELEGHIN, *Il trasferimento e la rimozione*, s. 142.

żadnego postępowania wstępnego, gdyż przyczyną przeniesienia nie jest określona przyczyna dotycząca jego dotychczasowego posługiwania, ale dobro dusz, które tego wymaga. Skoro zatem biskup diecezji jest pewien swojej decyzji, pierwszym etapem postępowania jest skierowanie do proboszcza propozycji określającej nową parafię lub nowy urząd, który biskup ma zamiar powierzyć proboszczowi.

Zgodnie z przywołanym już kan. 1748 KPK, biskup winien na piśmie skierować do proboszcza propozycję objęcia nowej parafii lub nowego urzędu i co więcej – zachęcić, aby dany proboszcz propozycję przyjął ze względu na miłość do Boga i dla dobra dusz. Prawodawca zatem wyraźnie sugeruje, iż biskup winien tak przedstawić swoją propozycję, aby została ona przez proboszcza przyjęta. Prawodawca w tym względzie odwołuje się do kryteriów wyższych, jakimi są nie dobro samego proboszcza, ale jego miłość do Boga oraz dobro dusz, które winno być celem nadrzędnym. Jak zauważa J. Krukowski, biskup wskazując aktualne potrzeby Kościoła winien też odwołać się do motywów nadprzyrodzonych, zwłaszcza gdyby przeniesienie miało pociągać za sobą konieczność poniesienia przez proboszcza pewnej ofiary ze względu na trudniejsze warunki<sup>33</sup>.

### 3.2. Odpowiedź proboszcza

Jeśli propozycja złożona przez biskupa diecezji w stosunku do proboszcza zostanie przez niego przyjęta, biskup winien natychmiast przystąpić do wydania dekretu przeniesienia. Dekret przeniesienia proboszcza z parafii winien być wydany – zgodnie z prawem – na piśmie i zawierać przynajmniej ogólną motywację<sup>34</sup>. W tym momencie procedura ta dobiega końca.

W sytuacji, w której proboszcz nie przyjmie propozycji biskupa i nie zgodzi się na przeniesienie, zgodnie z kan. 1949 KPK powinien przedstawić swoje racje<sup>35</sup>. Co ważne, Prawodawca nie wskazuje żadnego terminu, w którym proboszcz winien ustosunkować się do propozycji biskupa, ale wydaje się, że nie powinien być to termin długi, z racji na dobro dusz, któremu przeniesienie ma zaradzić. Skoro zatem proboszcz będzie unikać odpowiedzi, biskup może mu wyznaczyć określony czas na odpowiedź.

<sup>33</sup> Por. J. KRUKOWSKI, *Administracja w Kościele*, s. 176.

<sup>34</sup> Por. kan. 37, 51, 193 § 4 KPK.

<sup>35</sup> Kan. 1749 KPK: „Si parochu consilio Ac suasionibus Episcopi obsequi non intendat, rationes in scriptis exponat”.

### 3.3. Ponowne wezwanie biskupa

Wskazane przez proboszcza racje mogą z oczywistych względów przekonać biskupa diecezji do zaniechania dalszej procedury, a więc do pozostawienia proboszcza na parafii. Jeśli jednak zdaniem biskupa przedstawione przez proboszcza racje nie są przekonujące, zwłaszcza w kontekście dobra dusz, jakiemu biskup winien zaradzić przez fakt przeniesienia proboszcza, biskup diecezji winien, w myśl kan. 1750 KPK, rozważyć swoje racje oraz te przedstawione przez proboszcza z dwoma proboszczami, dobranymi według przepisu kan. 1742 § 1 KPK<sup>36</sup>. Warto w tym miejscu jedynie przypomnieć, że proboszczowie ci wchodzi w skład zespołu powołanego przez Radę Kapłańską, na prośbę biskupa diecezji, którego celem jest służenie radą biskupowi w procedurze dotyczącej usunięcia lub przeniesienia proboszcza.

Należy w tym miejscu dodać, że konsultacja, której dokonuje biskup, jest wymagana do ważności procedury, w swoich wnioskach jednak nie zobowiązuje biskupa diecezji. Oznacza to, że nawet jeśli opinia proboszczów konsultatorów jest negatywna, biskup i tak dalszą procedurę może przeprowadzić. Podobnie, jeśli opinia jest pozytywna, biskup może z przeprowadzenia procedury zrezygnować<sup>37</sup>.

Po dokonanej przez biskupa konsultacji, jeśli nadal on uważa, że dany proboszcz winien być przeniesiony na inną parafię czy też inny urząd, winien ponowić wobec proboszcza ojcowskie wezwanie.

### 3.4. Dekret biskupa

Jeśli proboszcz, pomimo skierowanego do niego ojcowskiego wezwania biskupa nadal się wymawia i nie chce przyjąć propozycji przeniesienia, biskup diecezji, jeśli nadal uważa, że przeniesienie jest konieczne, przystępuje w myśl kan. 1751 § 1 KPK do wydania dekretu przenoszącego proboszcza<sup>38</sup>.

---

<sup>36</sup> Kan. 1750 KPK: „Episcopus, si, non obstantibus allatis rationibus, iudicet a proposito non esse recedendum, cum duobus parochis ad normam ca. 1742 § 1 selectis, rationes perpendant quae translationi faveant vel obstant; quod si exinde translationem peragendam censeat, paternas exortationes parochis iteret”.

<sup>37</sup> Por. kan. 127 § 2, 2° KPK: „[...] si concilium exigatur, invalidus est actus Superioris easdem persona non audientis; Superior, licet nulla obligatione teneatur accedendi ad earundem votum, etui concors, tamen sine praevalenti ratione, suo iudicio aestimanda, ab earundem voto, praesertim concorsi, ne discedat”.

<sup>38</sup> Kan. 1751 § 1 KPK: „Hic peractis, si adhuc et parochu Renat et Episcopus putet translationem esse faciendam, hic decretum translationis ferat, statuens paroeciam, elapso praefinito tempore, esse vacaturam”.

Dekret ten winien być wydany na piśmie<sup>39</sup>, zawierać motywy przeniesienia<sup>40</sup> oraz należy go doręczyć zgodnie z prawem<sup>41</sup>. Trzeba w tym miejscu przypomnieć, że jeśli jakaś poważna przyczyna nie pozwala na doręczenie dekretu, to powiadomienie o dekrete ma miejsce, zgodnie z kan. 55 KPK, przez odczytanie przeniesionemu proboszczowi wobec notariusza lub dwóch świadków. Zredagowany dokument zaświadczający o fakcie odczytania dekretu winien być podpisany przez wszystkich obecnych. Należy pamiętać, że jeśli przeniesiony proboszcz nie mając słusznego powodu nie stawił się po odbiór dekretu albo odmówił złożenia podpisu, dekret uważa się za doręczony zgodnie z prawem<sup>42</sup>. Dekret przeniesienia proboszcza może być też przesłany przez pocztę, za poświadczeniem odbioru lub doręczony przez osobę wyznaczoną do tego przez biskupa. O odmowie przyjęcia dekretu ze strony proboszcza winien zaświadczać stosowny dokument<sup>43</sup>.

W dekrete przenoszącym proboszcza biskup zgodnie z kan. 1751 § 1 postanawia, że parafia po upływie określonego terminu będzie wakować. Po użytecznym upływie tego terminu biskup w myśl kan. 1751 § 2 KPK<sup>44</sup> winien ogłosić, że parafia wakuje<sup>45</sup>.

## ZAKOŃCZENIE

Zgodnie z kan. 1752 KPK w sprawach przeniesienia proboszcza należy stosować przepisy kan. 1747, z zachowaniem jednak słuszności kanonicznej i mając przed oczyma zbawienie dusz, które winno być w Kościele zawsze najwyższym prawem. Oznacza to, że przeniesiony dekretem biskupa proboszcz powinien przede wszystkim powstrzymać się od wykonywania zadań proboszcza w danej parafii, z której został przeniesiony, a także opuścić dom parafialny, chyba że biskup zezwoli mu na dalsze używanie domu parafialnego, nawet wyłączone, z racji choroby<sup>46</sup>. Przeniesiony proboszcz winien przekazać

<sup>39</sup> Por. kan. 37, 51, 190 § 3 KPK.

<sup>40</sup> Por. kan. 51 KPK.

<sup>41</sup> Por. kan. 54 § 2, 55, 56 KPK.

<sup>42</sup> Por. kan. 56 KPK.

<sup>43</sup> Por. A. LAURO, *I procedimenti per la rimozione*, s. 309.

<sup>44</sup> Kan. 1751 § 2 KPK: „Hoc tempore inutiliter transacto, parociam vacatem declaret”.

<sup>45</sup> Por. A. LAURO, *I procedimenti per la rimozione*, s. 312. Autor zauważa, że zgodnie z kan. 154 KPK biskup diecezji winien ogłosić wakat parafii za pomocą procedury *ad hoc*, tak aby było jawne, że parafia nie ma zarządcy, a zatem jest w dyspozycji biskupa, który w sposób dowolny może ją powierzyć innemu kapłanowi.

<sup>46</sup> Por. kan. 1747 § 2 KPK.

wszystko, co należy do parafii, temu, komu biskup parafię powierzył<sup>47</sup>. Przeniesiony przez biskupa diecezji proboszcz ma prawo wniesienia rekursu hierarchicznego do Kongregacji ds. Duchowieństwa<sup>48</sup>. Winien on jednak, zanim wnieśli rekurs hierarchiczny, złożyć w ciągu dziesięciu dni użytecznych prośbę do biskupa diecezji, który wydał dekret, o jego odwołanie<sup>49</sup>. A zatem, co starano się ukazać, celem postępowania w sprawie przeniesienia proboszcza nie jest ukaranie go lub wyeliminowanie jego zaniedbań, lecz korzyść Kościoła, zwłaszcza dobro wiernych, dla których posługa proboszcza w nowym miejscu ma być ubogaceniem.

#### BIBLIOGRAFIA

##### ŹRÓDŁA

- Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium, Città del Vaticano: Typis Polyglottis Vaticanis 1990.
- Codex Iuris Canonici Pii X Pontificis Maximi iussu digestus Benedicti Papae XV auctoritate promulgatus, Città del Vaticano: Typis Polyglottis Vaticanis 1918.
- Codex Iuris Canonici auctoritate Joannis Pauli PP promulgatus, Città del Vaticano: Libreria Editrice Vaticana 1983.
- JOANNES PAULUS II: Constitutio Apostolica *Spirituali militum curae*, 21.04.1986, AAS 78 (1986), s. 481-486.
- JOANNES PAULUS II: Constitutio Apostolica *Pastor Bonus*, AAS 80 (1988), s. 841-912.
- PONTIFICIA COMMISSIO DECRETIS CONSILII VATICANI II INTERPRETANDIS, Responsum, 7 Julii 1978, AAS 70 (1978), s. 534.
- SOBÓR WATYKAŃSKI II: Konstytucje, dekryty, deklaracje, Poznań: Pallottinum 1967.

##### LITERATURA

- CELEGHIN Adriano: Il trasferimento e la rimozione dei parroci, [w:] I giudizi nella Chiesa. Processi e procedure speciali, Milano: Glossa 1999, s. 121-148.
- Commento al Codice di Diritto Canonico, a cura di Pio Vito Pinto, Città del Vaticano: Libreria Editrice Vaticana 2001.
- GROCHOLEWSKI Zenon: Trasferimento e rimozione del parroco, [w:] La parrocchia, (Studi giuridici), Città del Vaticano: Libreria Editrice Vaticana 1997, s. 199-247.

---

<sup>47</sup> Por. kan. 1747 § 1 KPK.

<sup>48</sup> Por. Constitutio *Pastor Bonus*, art. 93; A. RANAUDO, *Il ricorso gerarchico la rimozione e trasferimento dei parroci nel nuovo codice*, [w:] *Dilexit Iustitiam. Studia in honorem Aurelii Card. Sabattani*, a cura di Z. Grocholewski, V. Carcel Orti, Città del Vaticano: Libreria Editrice Vaticana 1984, s. 506.

<sup>49</sup> Por. kan. 1734 KPK.

- KRUKOWSKI Józef: *Administracja w Kościele. Zarys kościelnego prawa administracyjnego*, Lublin: Wydawnictwo KUL 1985.
- KRUKOWSKI Józef: *Parafie, proboszczowie i wikariusze parafialni*, [w:] *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*, t. II/1: *Księga II. Lud Boży*, red. Józef Krukowski, Poznań: Pallottinum 2005, s. 409-463.
- LAURO Agostino: *I procedimenti per la rimozione e il trasferimento dei parroci*, [w:] *I procedimenti speciali nel diritto canonico*, Città del Vaticano: Libreria Editrice Vaticana 1992, s. 303-313.
- MOLITIERNO Anthony A.: *A Historical-Juridical Study of the Stability of the Pastoral Office*, Roma: Pontificia Università Lateranense 1966.
- PAVANELLO Pierantonio: *I presbiteri «fidei donum» speciale manifestazione della comunione delle Chiese particolari tra loro e con la Chiesa universale*, „*Quaderni di diritto ecclesiale*” 9 (1996), s. 35-57.
- RANAUDO Arcangelo: *Il ricorso gerarchico e la rimozione e trasferimento dei parroci nel nuovo codice*, [w:] *Dilexit Iustitiam. Studia in honorem Aurelii Card. Sabattani*, a cura di Zenon Grocholewski, Vicente Carcel Orti, Città del Vaticano: Libreria Editrice Vaticana 1984, s. 501-548.
- SCICLUNA Charles J.: *La parrocchia personale e la missione con cura di anime affidate ai religiosi*, „*Informationes SCRIS*” 15 (1989), s. 258-277.

#### POSTĘPOWANIE W SPRAWIE PRZENIESIENIA PROBOSZCZA W ŚWIETLE KPK Z 1983 R.

##### Streszczenie

Zgodnie z kan. 1748 KPK motywem przeniesienia proboszcza może być albo dobro dusz, albo potrzeba lub pożytek Kościoła. Oznacza to, że w przeciwieństwie do motywów, jakie mogą skłonić biskupa diecezji do usunięcia proboszcza, skoncentrowanych wokół szkodliwości jego działania w parafii, którą kierował, w tym przypadku uwaga prawodawcy skupia się wokół motywów dotyczących nowej parafii lub innego urzędu, który biskup może mu powierzyć. Niniejszy artykuł wskazuje nie tylko na przyczyny przeniesienia proboszcza, ale w skrócie podaje również podstawowe etapy procedury.

**Słowa kluczowe:** proboszcz; procedura; przyczyny przeniesienia; dekret przeniesienia

#### PROCEEDINGS FOR THE TRANSFER OF A PARISH PRIEST IN THE 1983 CIC

##### Summary

According to can. 1748 of the CIC, the motive for the transfer of a parish priest may be either the good of souls or the necessity or advantage of the Church. This means that contrary to the motives that may induce the bishop of a diocese to remove a parish priest, focused on the harmfulness of his actions in the parish he immediately governed, in this case the attention of the legislator focuses on motives relating to a new parish or other office that the bishop may entrust to him. This article not only points out the reasons for the transfer of the pastor, but also outlines the basic steps of the procedure.

**Keywords:** pastor; procedure; reasons for transfer; transfer decree